

gyám és gondnok okozta kárért a kár okozójával együtt felelős, ha hivatali kötelességét ennek kirendelésében, ellenőrzésében, vagy ügyleteinek gyámhatósági jóváhagyásában megsértette. Egymásközötti jogviszonyukban azonban a kárt a közvetlen kártokozó köteles megtéríteni.

A gyámhatósági taggal szemben támasztható kárigények a Tj. 1288. §. alapján 3 év alatt évülnek el büntett, vagy hivatalból üldözendő vétség esetét kivéve. Azt látjuk tehát, hogy a javaslat, amely a gyámhatósági tagok kártérítési felelősségét a többi közhivatalnok felelősségével együtt szabályozza, nemcsak hogy a jelenlegi jogszabályoktól eltérő és annál súlyosabb feltételeket szab a gyámhatósági taggal szemben, de ennek felelősségét részben a közvetlen károkozó gyámnál súlyosabban állapítja meg. (Egyetemleges felelősség, elévülés.) A javaslat ezen rendelkezéseit feltétlenül hibásnak kell tartanom, mert a gyámhatóság tagjainak, mint akik a gyámolt ügyeinek közvetlen intézésében részt nem vesznek s így az esetleg felmerülő károk bekövetkeztének — személyes intézkedés esetét kivéve — mint cselekvő személyek nem okai, felelőssége szigorúan a jelenleg is érvényben lévő másodlagos felelősség formájában lenne fenn tartandó és nem hosszabb elévülési időben, mint amely időt a Tj. a gyám ellen megállapít.

A gyámhatósági tagok elleni igény behajthatatlansága esete a Tj. nem intézkedik külön a gyámhatóságot ellátó törvényhatóság felelősségéről, ami szintén pótlandó volna.

Ezekről a hiányokról eltekintve, a Törvényjavaslat a gyám és a gyámhatósági tagok kártérítési felelősségének kérdését összefoglalóan és megfelelően szabályozza s így ennek törvényerőre emelkedése a megfelelő kiegészítésekkel már azért is kívánatos, mert ezáltal a mai bizonytalan helyzetet teljesen összefüggő kodifikált jogszabályok válhatnak fel.

A judikatura kiemelkedő döntései. A kir. Kúria közpolgári jogegységi tanácsa két újabb döntést hozott. A 62. sz. polgári jogegységi döntvény rég hangoztatott kivánalmat valósít meg, midőn kimondja, hogy a bírói ítéletben vagy egyességben megállapított *perköltség után* a teljesítési határidő leteltétől kezdve *kamat jár*. Jogos és igazságos, hogy a késedelmes adós ugyanazon joghátrány alá essen, akár tőkével, akár perköltséggel marad késedelemben. A kir. Kúria azonban nem vezeti végig következetesen a maga álláspontját; nem ad ugyanis késedelmi kamatot a nem ítélettel vagy egyességgel, hanem végzéssel megállapított perköltség után. A Kúria ezt egyrészt a törvény (Vht. 43. §.) szóhangzatával, másrészt célszerűségi szempontokkal indokolja. Ami az előző indokot illeti, mindenesetre vitás, vajjon nem tőr-e a törvény rendelkezése analog kiterjesztést. Célszerűségi szempont gyanánt a Kúria azt hozza fel, hogy a végzéssel megállapított költségek után kamatok

tenné. Ez az érv nem teljesen stringens; a mindennapi forgalom sokkal bonyolultabb kamatszámításokat végez el akármelyik folyó ügylet lezárásánál és bármelyik pénzügyi, ha valamely ügyfelének folyószámlát ad, aláveti magát hasonló munkának. Viszont az, aki például eláll a kerektől és ezért őt végzéssel marasztalják a perköltségben, indokolatlanul jut kedvezőbb helyzetbe annál, aki ellen a bíróság elutasító ítéletet hozott. A 63. sz. polgári jogegységi döntvény abban a kérdésben lett volna hivatva dönteni, vajjon a tárgyalást *késedelmesen előkészítő fél* a mulasztásával okozott *költségekben nyomban marasztalandó-e*, vagy pedig az intézkedés a véghatározatra tartható-e fenn. A jogegységi tanács továbbra is a bíróság belátásától teszi függővé, hogy melyik módozatot alkalmazza. Az indokolás szerint azonnali marasztalás helyénvaló, ha a bíróság a késedelmet szándékosnak látja és abban a per elhúzására irányuló célnak ismer fel.

*

A P. V. 4419/1933. sz. ítélettel eldöntött esetben a felek megállapították, hogy a 100.000 P vételárhátralék 17.482.50 dollárnak felel meg és vevő kötelezte magát, hogy a vételárhátralékot a fizetés napján jegyzett dollárközépfolyamon fogja megfizetni. A Kúria megállapította, hogy ez a kikötés a pengő szerződéskötés kori értékének megrögzítése céljából jött létre, mert a hitelező attól tartott, hogy a pengő értékében változás fog beállni, ellenben azt hitte, hogy a dollár értéke ugyanaz lesz a fizetéskor is, mint a szerződés kötésekor. Az adós tehát nem fizethet a lecsökkent dollárárfolyamon, hanem a szerződéskötés kori belső érték alapján tartozik fizetést teljesíteni. A Kúria igen helyes ügyletértelmezéssel állapította meg a szerződés nem eléggé világos rendelkezései mögött rejlő valóságos ügyleti akaratot. Ugyanez a német bíróságok gyakorlata is (l. „A Reichsgericht ítélete a fontvalorizáció kérdésében” c. szemlémet lapunk idei évfolyamának 37. oldalán).

*

A váltóhitelező a *fontra* szóló *váltó lejáratkori* magasabb *árfolyamát* igényelheti — állapítja meg a P. VII. 5004/1933. sz. ítélet. A „lejárat-fizetési nap” vitájában a Kúria hű maradt az inflációs idők alatti gyakorlatához, amely ezuttal előnyös a hitelezőre nézve.

*

A gazdasági lehetetlenülés gyakorlatából megemlítésre méltó a P. I. 2522/1933. sz. ítélet, amely közszerzemény pénzbeli kielégítésénél 30%-kal csökkent 1926. évi értéke-

engedése az elszámolást nagymértékben bonyolódottá ket. Ez a döntés ugyanazon az úton halad, mint a Kúria eddigi gyakorlata. Ezzel szemben a P. V. 2928/1933. számú ítélet igen aggályos eltérést mutat fel az eddigi praxistól. A múlt számunk hasonló helyén ismertetett P. VII. 4202/1932. számú ítélet elutasított részletekben fizetendő *ingatlanvételár mérséklése* iránti igényt, amely az ingatlanok és a mezőgazdasági termékek értékcsökkenésére volt alapítva. Ezzel szemben a kir. Kúria a most említett újabb esetben hasonló tényállás mellett feloldó végzést hozott. Szerintem ez a gazdasági lehetetlenülés fogalmának oly mértékben való kiterjesztése, amelyet a mai gazdasági helyzet nem indokol. Más az, ha folyamatosan teljesítendő fizetéssel állunk szemben és más még az is, amit az örökjogi és házassági vagyoni jogi devalorizációnál látunk, ahol ingyenes előnyt osztanak meg az érdekeltek és ahol tényleg nem méltányos, hogy az értékváltozáson az egyik fél nyerjen a másik rovására. Egészen más azonban a helyzet részletekben fizetendő vételárnál, amidőn az ingatlanok pénzre való kicserélése tekintetében már megállapodtak a felek és ahol a részfizetéssel a vevőnek adott kedvezmény nem toldható meg ex lege az árleszállítási hatalmassággal is. Ily körülmények között senkisémet fogja merni részletfizetésre eladni ingatlanát. Az pedig, hogy a vétel tárgya veszített értékéből, éri azt is, aki a vételárat már teljesen kifizette és akit nyilván senkisémet jogosítana fel arra, hogy a kifizetett vételárból valamit visszaköveteljen. Nem változtat a kifejtetteken az sem, hogy a feloldó végzés tisztázandónak tartja, vajjon nem állapított-e meg a vételár éppen a részletfizetésre való tekintettel magasabb összegben. Tényleg többet szoktak kikötni részletekben fizetendő vételárnál, mint azonnali fizetés esetén, de a többlet egyrészt rizikóprémium, másrészt az eladó abbéli érdekfogyatkozásának ellenértéke, hogy ő nem jut hozzá azonnal a teljes vételárhoz. A vételár csökkentésének esélye ebbe a többletbe nincs bekalkulálva.

A válságjog köréből még egy döntés: *A határozott időre szóló szolgálati szerződés felbontható* gazdasági lehetetlenülés címén *időelőtt* is, ha a szolgálati szerződés fenntartása a munkaadó gazdasági létének megingását eredményezné, de csak a szerződés sérelme nélkül elbocsátható alkalmazottak elbocsátása után (P. II. 6125/1932.). Kiemeli a Kúria, hogy a gazdasági lehetetlenülés megállapíthatásához nem elég az üzem korlátozásának és a létszám csökkentésének az igazolása, hanem szükséges hozzá a forgalom, veszteség, vagyonmérleg stb. vizsgálata. Az idézett esetben a Kúria nem állapított meg gazdasági lehetetlenülést. Meg

vagyonunk győződve, hogy igenleges megállapításra csak rendkívül nyomós okokból kerülne a sor.

*

Érdekes megállapításokat tesz az *alapítványi jog* köréből a P. I. 3295/1933. sz. ítélet. Az alapítvány végrendeleti konstituálása mellett külön alapítólevél kiállítása az alapítvány létrejöttének nem lényeges kelléke. A végrendeletben rendelt alapítványt az alapító haláláig visszavonhatja, örökösét azonban ez a jog már nem illeti meg. Ha az alapítvány célja lehetetlenné vált, a főfelügyeleti hatóság az alapítvány célját megváltoztathatja.

*

Házassági perben elég a *magyar állampolgárság* megállapításához, ha igazolva van, hogy a férj Csonkamagyarországon született 1901-ben, apja ekkor ott lakott és most is ott lakik. (P. III. 2434/1933.) A Kúria igen helyesen még attól is eltekint, amit pedig az elsőfokú bíróságok meg szoktak kívánni, hogy a férj apjának Csonkamagyarországon való születése igazoltassék. A törvény szerint vélelmezni kell annak magyar állampolgárságát, aki Magyarországon született. Az apa magyarországi születésének igazolását a törvény sehol sem írja elő.

*

A P. IV. 4660/1933. sz. ítélet a *generális klauzulába* ütköző tisztességtelen versenycselekménynek minősíti annak hírlapi publikálását, hogy a kisorsolando októberi napon vásárló vevők bevásárlásaik értékét visszakapják. A Kúria szerint az üzleti versenynek azt a módját, amely pusztán a vevők szerencsejátékra való hajlandóságára van alapítva, a tisztességes kereskedelmi forgalom meg nem engedi. Ez az álláspont túlszigorúnak látszik; nincs arról szó, hogy a vevő kockázatokba vagy hazardirozásba menjen bele, — még akkorába sem, aminőt az állam által rendezett különböző sorsjátékok lehetővé tesznek. A Tvt. 1. §-ának alkalmazásánál figyelemmel kell lenni arra, hogy a kereskedelmi forgalom előmozdításához szükséges új ötletek vagy akár a kellő határok közötti reklámozásnak talán nem egészen sablonos, egyéni módja ne váljanak lehetetlenné.

*

A *munkajogi praxisban* ismét több döntés foglalkozik a szolgálati szerződésnek egyéb jogviszonyoktól való elhatárolásával. Szolgálati, nem megbízási jogviszonyban áll a kizárólag jutalékot húzó *ügynök*, aki kockázatot nem vállalt és a megrendeléseket naponta beküldeni volt köteles, vala-

mint köteles volt a főnök utasításait követni. Nem zárja ki a szolgálati viszonyt az a tény, hogy felperes más cégek részére is ügynökösködhetett (P. II. 3703/1932.). Ellenben nem egyeztethető össze a szolgálati jogviszonnal, ha a megbízó érdekében kifejtendő tevékenységnek idő és üzleti eredmény tekintetében igényelt legkisebb mérve sincs meghatározva, úgy, hogy az ügynök idejével és munkaerejével továbbra is szabadon rendelkezik; ha az ügynök a vételár 60% -a tekintetében del crederét vállal és ha alügynököket is igénybevehet (P. II. 5301/1932.). Az OTI-nak műfogakat előállító személy jogviszonya: vállalkozási szerződés, ha sem a felperes tevékenységének kizárólagos hatállyal való lekötése, sem pedig a szolgálati szerződéssel kapcsolatos függőségi viszony megállapítása meg nem történt (P. VII. 6131/1933.).

Munkajogunk érzékeny hiányára mutat reá a P. II. 4746/1933. sz. ítélet. A *főpincér*, aki a fizetőpincérekkel elszámol és az egész kávéházi bevételért felel a főnöknek, *iparossegéd*, reá nem alkalmazható az 1910/1920. M. E. sz. rendelet és mivel iparossegédre nézve a felmondási idő tartama nincs lex cogens erejével megállapítva, három napos felmondási idő joghatályosan köthető ki. Az ítélet teljesen megfelel a fennálló jognak, visszaszám azonban, hogy a fizikai munkás és iparossegéd kisebb mértékben áll minimális felmondási idejének szerződésileg megváltozhatatlan volta tekintetében kényszerítő jogszabályok védelme alatt, mint a kereskedősegéd vagy a tisztviselő.

*

Az eddigi gyakorlattal megegyezően mondja ki a P. VII. 5471/1933. sz. ítélet, hogy ha a szerződés tartama alatt az egyik fél *anyagi helyzete* olymértékben *romlik* meg, hogy a másik fél anyagi érdekei lényegesen veszélyeztetve vannak, az érdekeiben veszélyeztetett ellenfél, ha kellő biztosítékot nem kap, *elállhat* a szerződéstől. Az adott esetben bizományi ügyletről volt szó, amelynek a szerződés rendelkezései szerint bizonyos idő múlva vételi ügyletté kellett volna átalakulnia.

*

A P. VII. 5361/1932. sz. ítélet értelmében a K. T. 350. §. szerinti *magánjogi család* akkor áll meg, ha az eladó tudva hiányos árut szállít, vagy lényegesen más minőségűt, mint a megrendelt. Ez fennforog akkor, ha elsőrendű teveszörhajtszírj helyett a vevő közepes minőségűt kap. A Kúria az adott esetben a kereskedelmi család fogalmát mindenesetre kiterjesztően értelmezte.

*

A fizető kezes az egyenes adóstól az általa az ellenfélnek fizetett perköltségeken felül saját ügyvédjének költségeit is követelheti, mivel az adósság megfizetése az egyenes adós kötelessége volt, a kezesnek e célra készpénze nem volt — tehát nincs tökebségi vélelem — kölcsönt nem tudott szerezni és perbeli védekezése előterjesztésére a végrehajtás elhárítása végett volt szükség (P. VII. 298/1933.). Az indokok nem eléggé meggyőzők. A kezes védekezése a hitelezővel szemben nyilván rosszhiszemű volt és ily védekezésből származó költségek megtérítésére jogszerű igény nincs. Az, aki kezességet vállal, el kell, hogy készüljön arra, hogy ebből kifolyólag fizetést is kell teljesítenie. Az esettel lapunk 285. oldalán *Beck Salamon* külön szemlében is foglalkozott.

*

A villamosmegállónál várakozó tömeg a villamos alá sodorja a felperest. Alperes harmadik személy elháríthatatlan cselekményére hivatkozik. A Kúria (P. I. 5367/1933.) ezt a védekezést nem fogadja el alaposnak, mert alperes gondatlanul járt el, midőn a megállóhelyet oly helyre tette, ahol a villamos a pályatest emelkedése és kanyarodása miatt sebességét kellőképp nem mérsékelhette.

*

A P. VI. 4707/1933. sz. ítélet érdekesen határozza meg azokat az előfeltételeket, amelyek fennforgása mellett eszmei kár követelhető. Ezek: a kár fennforgása, szándék vagy súlyos gondatlanság a károsító részéről, végül hogy az elégtételadást a méltányosság is megkívánja. A nem vagyoni kár megtérítése tehát szigorúbb előfeltételekhez van kötve, mint a vagyoni káré. Az adott esetben felperes volt munkaadóját azért perelte be, mert lopás miatt alaptalanul feljelentette és noha őt a vád alól jogerősen felmentették, meghurcoltatása folytán további elhelyezkedése lehetlenné vált. A Kúria a keresetet azért utasította el, mert nem látta bizonyítottnak sem a kárt, sem pedig az alperes cselekményével való okozati összefüggést. *Dr. Vági József.*

A kiskorú részére jogfenntartás nélkül teljesített fizetés valóriciója. A jogegységi tanács az alábbi szövegezésű kérdést tárgyalja: „Mégszűntnek tekintendő-e az a követelés, amely a hitelező kiskorúságának tartama alatt, a pénz értékének csökkenése idején teljesített és a gyámhatóság által jogfenntartás nélkül elfogadott fizetéssel nyert kiegyenlítést.”

A kérdés szövegezése nyilván reá támaszkodik az 1928. XII. t.-c. 14. §-ának kezdő soraira.